

Příručka Kyberstalking

Pod pojmem kyberstalking rozumíme různorodé formy sledování a obtěžování za využití elektronických médií (zejména skrze e-maily a sociální sítě), s úmyslem vyvolat u oběti pocity strachu.

Kyberstalking může nabývat podoby přímého kontaktu, kdy útočník oslovuje oběť prostřednictvím e-mailů, SMS nebo online chatů, nebo nepřímého, kdy pachatel šíří pomluvy o oběti, zveřejňuje její osobní údaje na sociálních sítích, diskusních fórech a jiných online platformách.

Informace o oběti pachatel nejčastěji získává z internetových stránek, diskusních fór nebo jiných online komunikačních platform. Často představuje tato činnost pouhý mezikrok k trestnému činu, který může zahrnovat značné omezení obětí v jejich osobních právech nebo zneužití chování obětí k provedení krádeže, podvodu či vydírání a podobně.“

Svět internetu poskytuje útočníkovi pocit anonymity, zejména pokud používá falešné profily nebo nástroje k zamaskování své identity. Považuje své činy za neviditelné a je přesvědčen, že zůstane neprozrazen a nepotrestán, což v mnoha případech není pravdou. Dalším aspektem je nedostatek empatie, sebereflexe a sebekritiky ze strany pachatele. Nedostatek zpětné vazby od oběti mu brání správně chápat situaci a pocity oběti.

Stalkery často motivuje sexuální zájem o svou oběť, a proto se kyberstalking může proměnit v reálné pronásledování a v extrémních případech vést až k sexuálnímu napadení nebo vraždě oběti. Stalker může pociťovat touhu po moci a kontrole nad životem oběti. Často si vybírá za oběti lidi s nižší sebevědomím, kteří jsou náchylnější k manipulaci a ponižování. Stalker se snaží získat co nejvíce osobních údajů (telefonní čísla, adresy, záliby, soukromé konverzace, informace o rodině atd.) a ty pak využívá ke kontaktování oběti, vydírání a vyvolávání strachu.

Na internetu je snadné shromažďovat tyto informace, a tak se stalker může současně zaměřit na několik obětí. Někteří stalkery se však mohou chovat zdánlivě starostlivě a ochranně, snažit se získat oběť, navázat nebo obnovit vztah. Jiní mohou pociťovat křivdu z minulosti a touhu po odvetě.

Nejčastěji jsou pachatelé kyberstalkingu muži, ale ne vždy tomu tak musí být. Může se jednat i o bývalé partnery, kteří se nesmířili s koncem vztahu, ať už to byl vztah partnerský, pracovní nebo obchodní. Dalším typem pachatele může být ctitel, který má zájem o navázání intenzivního nebo partnerského vztahu, ale má slabé komunikační dovednosti a vyjadřuje své pocity neobvyklými způsoby. V některých případech může pachatel věřit, že je oběť do něj zamilovaná.

Kyberstalkingu a jeho působení se nemohou vyhnout ani mladí lidé. Internet se pro ně stal běžnou součástí života, umožňující snadný přístup k informacím a propojení s okolním světem. Mladí lidé, kteří vyrůstají v digitálním věku, jsou náchylnější k rizikům kyberstalkingu.

Kyberstalkingu může předcházet tzv. grooming, což je proces, kdy pachatel získává důvěru a postupně manipuluje oběť k sexuálnímu vykořisťování. Většinou se jedná o děti a mladistvé, kteří jsou lehce ovlivnitelní a mohou být snadno zmanipulováni. Groomer se může vydávat za vrstevníka a přes internet se snaží navázat důvěrný vztah s obětí.

Je důležité zdůraznit, že kyberstalkingu čelí i dospělí. Jejich situace však může být složitější, zejména pokud se stalker pohybuje ve stejném sociálním prostředí, pracovním kolektivu nebo má přístup k citlivým informacím. Tento druh obtěžování může výrazně ovlivnit osobní a pracovní život oběti.

Boj proti kyberstalkingu a online obtěžování vyžaduje komplexní přístup. Je nezbytné, aby společnost, rodiče, učitelé a samotní uživatelé byli informováni o možných rizicích a prevenci kyberstalkingu. Vzdělávací programy by měly zahrnovat informace o bezpečném chování online, rozpoznání nebezpečných situací a znaky kyberstalkingu.

Bezpečnostní opatření jako používání silných hesel, omezení sdílení osobních informací, aktualizace bezpečnostního softwaru a vědomé používání sociálních médií jsou pro minimalizaci rizika kyberstalkingu klíčové. Kromě toho je důležité, aby oběti kyberstalkingu měly možnost obrátit se na orgány činné v trestním řízení a nahlásit takové případy. Tím se vytvoří právní rámec pro potírání tohoto obtěžování a může se zabránit dalším případům kyberstalkingu.

Kyberstalkingu a jeho negativním dopadům lze předcházet kolektivním úsilím společnosti, osvětou veřejnosti a aktivním uplatňováním právních opatření. Každý jedinec má právo na bezpečí v online i off-line světě, a proto by se tímto směrem měla orientovat snaha omezit škodlivé následky kyberstalkingu.

Použité zdroje

MAŠKOVÁ, Anna; LUKÁŠOVÁ, Kateřina; PACÁK, Rastislav a BRANDEJSOVÁ, Jana. KYBERGROOMING A KYBERSTALKING - Metodický materiál pro pedagogické pracovníky. Online. Národní centrum bezpečnějšího internetu. 2012. Dostupné z: <https://www.ncbi.cz/odborna-knihovna/category/6-metodiky-ucebni-materialy.html?download=37:metodika-kybergrooming-a-kyberstalking>.

KOSOVÁ, Lucie a MARTINEK, Petr. Bezpečně v kyber!. Online. Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost. 2020. Dostupné z: https://www.nukib.cz/download/publikace/vzdelavani/Brozura%20bezpecne%20v%20cyber_A5.pdf.

KRČMÁŘOVÁ, Barbora; VACKOVÁ, Kristýna; HÝBNEROVÁ, Jana; HULANOVÁ VELIČKOVÁ, Lenka; LANGROVÁ, Aneta et al. Děti a online rizika - sborník studií. Online. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2012. ISBN 978-80- 904920-3-5. Dostupné z: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1378730032.pdf>.

Licence

Toto dílo – Příručka Kyberstalking je licencován pod licencí Creative Commons Uveďte původ- Zachovejte licenci 4.0. Autorem je Lukáš Havelka.

Licenční podmínky navštivte na adrese <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.cs>.

